

VÕIMALIK TUNNIKAVA III kooliaste*

Tunni teema:	#113 Kuidas käituda kui keegi Sind <i>Youtube</i> ´is solvab?			
Külalisõpetaja:	Nele Kirsipuu, <i>youtuber</i>			
Õpilased:	6.-9. klass			
Tunni õpieesmärk:	Õpilased teavad, mis on sõnavabadus, miks see on ühiskonnas oluline, kust lähevad sõnavabaduse piirid, ning on analüüsinud sõnavabaduse piirsituatsioone.			
45 minutilise tunni ülesehitus:	5 min häälestus	20 min video külalisõpetajaga	15 min õpetaja poolt juhendatud õpilaste tegevus	5 min refleksioon
Tunni ettevalmistus õpetajatele:	<p>Vajalikud vahendid video vaatamiseks: arvuti, internetiühendus, kõlarid, projektor.</p> <p>Palun avage arvuti, projektor ja e-külalistunni YouTube'i link. Logige võimalusel sisse YouTube'i keskkonda, et saaksite anda märku oma klassi liitumisest tunniga ja edastada õpilaste küsimusi. Kontrollige kõlareid, et heli oleks kosta kogu klassiruumis.</p> <p>Vajalikud töövahendid õppetegevuse läbiviimiseks: vihikud ja kirjutusvahendid õpilastel oma mõtete kirja panemiseks, märkmepaberid, kui soovite neid refleksiooniks kasutada, A3 paberid, kui soovite nooremate õpilastega teha grupitöid sõnavabaduse teemade visualiseerimisel.</p>			
Seos riikliku õppekavaga:	Võtmesõnad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus, eesti keel, meediaõpetus.			
Tunni teema taust:	Kuidas olla kriitiline meediatarbija, kui uudised ja arvamused on kolinud paberlehtedest või telekanalilt Instagrami, YouTube'i ja mujale interneti ning sisuloojateks on ajakirjanike ja ekspertide kõrval ükskõik kes meie seast? Käesolevas tunnis arutame koos külalisõpetaja Nelega sõnavabaduse üle, selle olulisuse ja piiride üle.			

Häälestus 5 min enne video vaatamist, eesmärgiga äratada õpilastes huvi teema vastu, äratada eelteadmised ja kogemused ning eesmärgistada tund	<p>ÜMBERLÜLITUS TUNNILE</p> <p>Palun selgitage tunni eesmärgi ja vajadusel kirjutage eesmärk tahvlile. Selgitage õpilastele, mis tunnis toimuma hakkab.</p> <p>4 min - KOGEMUSE JAGAMINE JA HUVI ÄRATAMINE</p> <p>I VARIANT - arutelu</p> <p>Sõnavabaduse kehtestab Eesti Vabariigi põhiseadus. § 45 ütleb: "Igaühel on õigus vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil." Valik küsimusi, millest lähtuda sõnavabaduse arutelul tekitamisel õpilastega (paarides/gruppides/kogu klassiga):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mis on sõnavabadus? • Kas ja miks on sõnavabadus vajalik? • Kust läheb sõnavabaduse ja solvamise piir? • Kas anonüümsus internetis annab vabaduse öelda välja valimatult kõike? <p>Paluge õpilastel ka oma arvamusi põhjendada.</p> <p>II VARIANT - sotsiomeetria</p> <p>Õpilased valivad ruumis paiknedes poole, lähtudes oma teadmistest selle kohta, et sõnavabadus on inimeste üks põhivabadusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ühele poole - olen kuulnud • teisele poole - ei ole kuulnud.
--	---

	<p>Teise liikumise variandina võib kasutada ka sotsiomeetrilist rida oma õpilaste arvamuste kaardistamiseks, näiteks paludes õpilastel reastada ennast skaalal 0 kuni 100-ni järgmisel teemal “Mil määral kasutan oma sõnavabadust”.</p> <p>Kui õpilased on valinud oma poole või koha reas, paluge neil paari minuti jooksul arutada lähimate õpilastega, miks nad just selle koha on valinud ja ühtlasi ka teemadel, mida sõnavabadus nende jaoks tähendab ja kust nad on teada saanud infot sõnavabaduse kohta.</p> <p>III VARIANT - väited Paluge õpilastel võtta seisukoht, kas nad on väitega nõus või mitte. Õpilased märgivad alguses oma seisukoha individuaalselt ja seejärel arutavad paaris/grupis oma valikute üle. Iga grupp toob välja väite, mis tekitas enim arutelu ja põhjendavad oma seisukohta. Väited:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnavabadus on see, kui ma võin öelda kõike, mida tahan. • Anonüümsus internetis on hea, sest siis saab igaüks oma arvamust julgelt avaldada. • Nii nagu igapäevases silmast silma suhtluses, peaks ka internetis suhtlema oma nimega ja vastutama oma sõnade eest. • (soovi korral lisage väiteid) <p>1 min - EESMÄRGISTAMINE VÕI KUULAMISÜLESANNE</p> <p>I VARIANT - eesmärgistamine Õpilased panevad kirja oma mõtted järgmiste punktide kohta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millest Sina lähtud oma ütlustel, kirjutistel vms sõnavabaduse kasutamise kontekstis? • Mida tahan videost kuulda sel teemal? <p>II VARIANT - märkidega kuulamine Õpilased nopivad külalisõpetaja videost välja infot, lähtudes järgmistest juhistest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • V - juba teadsin • ! - oluline teadmine/mul on siin näide • ? - segane/tekitab küsimusi/ei ole nõus.
<p>Tähenduse mõistmise I osa: video külalisõpetajaga 15 min</p>	<p>Soovi korral edastab õpetaja külalisõpetajale YouTube'i vestlusaknasse kaks küsimust õpilastelt. Ülekande ajal vastab külalisõpetaja õpilaste esitatud küsimustele. Soovitavalt edastage küsimused alljärgneval kujul, et külalisõpetaja saaks vastates õpilase poole pöörduda: <i>Karl 8. klass, Kurtna Kool. Kas Te ise olete astunud üle sõnavabaduse piiridest?</i></p> <p><i>Palun hoiatage oma õpilasi, et võib juhtuda, et kõigile küsimustele ei jõua otseülekandes vastata. Mida varem jõuate küsimused saata, seda suurema tõenäosusega jõuame vastata.</i></p>
<p>Tähenduse mõistmise II osa: õpetaja poolt juhendatud õpilaste tegevus 20 min <i>sh viide võimalikele raskustele läbiviimisel</i></p>	<p>3 min - VIDEO VAATAMISE JÄRGNE REFLEKTSIOON Õpilased arutavad paarilisega selle üle, mida kumbki videost üles märkis ja miks. Paluge õpilastel jagada 2-3 kommentaari iga märki kohta klassiüleselt.</p> <p><u>10.-12. klassid</u></p> <p>I VARIANT - diskussioonivõrk (meetodi leht on eraldi lisatud) Keskne küsimus diskussiooniks on KAS-küsimuse vormis, näiteks: “Kas <i>online</i>’is on mul sõnavabadus suurem kui silmast silma suhtlemisel?”</p> <p>II VARIANT - juhtumi analüüs ja arutelu Kasutage lühianalüüsiks mõnda konkreetset situatsiooni, näiteks nagu oli hiljutine M. Korolevi juhtum. Allikas: https://www.postimees.ee/6418348/marika-korolev-saavutas-kohtus-teda-solvanud-</p>

	<p>anonuumsete-kommentaatorite-ule-voidu</p> <p>Ühine arutelu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • miks kipuvad inimesed internetis kergekäeliselt solvama; • missuguseid sõnavabaduse “piiri” rikkumisi on õpilased ise märganud/kogenud; • kuidas saaks olukorda (veebisuhtluses) parandada nii, et ühelt poolt säiliks sõnavabadus, aga teisalt ei solvataks põhjendamatult teisi inimesi. <p>III VARIANT - väitlus klassis</p> <p>Õpilased jagunevad kolmeks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esimene grupp seisab idee “Sõnavabaduse huvides peab säilima internetis anonüümsus” eest (sõltumata sellest, mis seisukohal nad ise on); • teine grupp seisab idee “Internetis peavad kõik suhtlema oma õige nime ja näoga ja vastutama oma sõnade eest” eest; • kolmas grupp on vaatlejad ja jälgivad vestlust, kumma grupi õpilased on veenvamad, põhjendavad oma seisukohti paremini jne. <p><u>7.-9. klassid</u></p> <p>I VARIANT - arutelu</p> <p>Mõned näited teemadest, mille üle õpilastega arutada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mulle meeldib rohkem suhelda <i>online</i>’is või silmast silma? • Mille poolest on <i>online</i>’is ja silmas silma suhtlus erinevad, mille poolest sarnased, kuidas need mõjutavad suhtlemist? • Kas ma ise käitun internetis samamoodi kui silmast silma suheldes? Kas mu sõbrad käituvad samamoodi? Tooge näiteid. <p>II VARIANT - võrdlev analüüs</p> <p>Võib paluda õpilastel grupitöö vormis teha näiteks võrdlev visuaal “+” ja “-” <i>online</i> ja “silmast-silma” suhtluse puhul või Venni diagramm, kus tuua välja mõlema suhtlusviisi erinevused ja sarnasused.</p>
<p>Refleksioon 5 min <i>sh võimalusel tagasiside korjamine</i></p>	<p>Õpilased panevad kirja, jagavad omavahel mõtteid järgmistel teemadel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mis oli minu jaoks kõige olulisem tänase tunni juures? • Mida uut sain teada? <p>Kui valite väitluse, saab refleksiooniks iga õpilane väikesele märkmepaberi lehele kirjutada oma seisukoha koos põhjendusega, mille saate kokkuvõtete tegemiseks kokku korjata.</p>
<p>Võimalikud jätkutegevused ja lisamaterjalid</p>	<p>https://humanrights.ee/materjalid/inimoiqused-eestis-2011/sonavabadus/ https://www.maailmakool.ee/sonavabadus/</p>

* Tunnikava on loodud selleks, et pakkuda õpetajatele välja erinevaid variante õpilaste aktiivseks kaasamiseks tunni teemasse. Tunnikavas on meetodite osas tihti välja pakutud valikuvariante ja õpetaja teeb ise otsuse, millist meetodit kasutada. Tunnikava ei pea tingimata kasutama.